

Ελληνική Βιβλιοθηκονομική Κοινότητα και Συλλογικοί Κατάλογοι – Ευκαιρίες και Προκλήσεις

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

HELLENIC ACADEMIC LIBRARIES LINK

Δημήτρης Κουής, Φωτεινή Ευθυμίου, Παντελής
Μπράττης, Φίλιππος Τσιμπόγλου, Κανέλλα Πουλή

16^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
1-3 Οκτωβρίου 2007, Πανεπιστήμιο Πειραιά

Περιεχόμενα

- Εισαγωγή
- Η επίδραση του Συλλογικού Καταλόγου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
 - Οφέλη
 - Διαπιστώσεις
 - «Ποσοτικοποίηση» των διαπιστώσεων
- Προοπτικές για το μέλλον

Εισαγωγή

- ✓ Η ανάγκη για πρόσβαση σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών και δεδομένων είχε σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία των Συλλογικών Καταλόγων.
- ✓ Οι Συλλογικοί Κατάλογοι αποβλέπουν στην διευκόλυνση του βιβλιοθηκονόμου σε βασικές καθημερινές εργασίες, όπως η καταλογογράφηση και η εξυπηρέτηση των τελικών χρηστών.
- ✓ Η χρήση Συλλογικών Καταλόγων ή συνεργατικών μοντέλων καταλογογράφησης ήταν και είναι η επικρατούσα άποψη σε χώρες με πλούσια «βιβλιοθηκονομική» παράδοση, όπως η Μ. Βρετανία και οι Η.Π.Α.

Τελικός
Χρήστης

Βιβλιοθηκονόμος

Εισαγωγή

✓ Βασική επιδίωξη ενός Συλλογικού Καταλόγου είναι

1. Η ενοποιημένη πρόσβαση, με την έννοια της αναζήτησης και ανάκτησης της πληροφορίας από τον τελικό χρήστη, με τρόπο αποτελεσματικό, αποδοτικό και γρήγορο, μέσα από ένα μεγάλο σύνολο διακριτών πηγών δεδομένων
2. Ο συντονισμός σε θέματα που αφορούν την κυρίως βιβλιογραφική εργασία (π.χ. καταλογογράφηση, δημιουργία καθιερωμένων όρων, δανεισμός και διαδανεισμός κτλ).

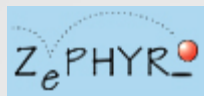
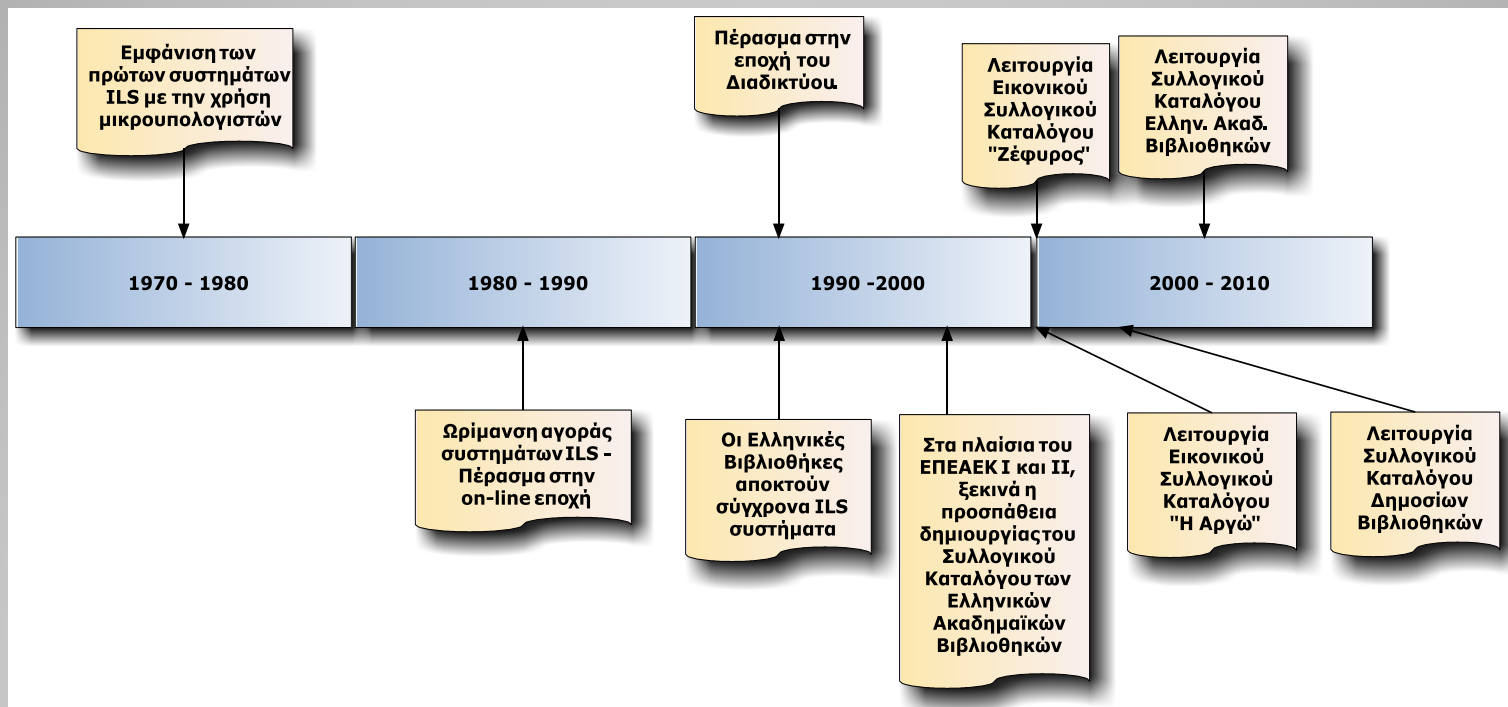
Κριτήρια Αξιολόγησης

Τα κύρια λειτουργικά χαρακτηριστικά σημεία στη λειτουργία των Συλλογικών Καταλόγων (Φυσικών και Εικονικών)(Hider, 2003) και των Κατανεμημένων Συστημάτων Αναζήτησης είναι:

- (α) Αναζήτηση και Ευρετηριακή Ταξινόμηση (**Searching and Indexing**)
- (β) Ενοποίηση ή Συγχώνευση ταυτόσημων εγγραφών (**Consolidation**)
- (γ) Απόδοση (**Performance**)
- (δ) Διαχείριση (**Management**)

Εισαγωγή

✓ Ιστορική εξέλιξη Συλλογικών Καταλόγων στην Ελλάδα

Εισαγωγή

- ✓ Είναι ξεκάθαρο ότι η Ελληνική Βιβλιοθηκονομική Κοινότητα έχει πια αποκτήσει μια αρκετά μεγάλη εμπειρία σε ό,τι αφορά την δημιουργία και λειτουργία Συλλογικών Καταλόγων (ανεξάρτητα από το ακολουθούμενο μοντέλο), εντοπίζοντας τα οφέλη αλλά και τις αδυναμίες που προκύπτουν από αυτά τα συστήματα.
- ✓ Πέρα όμως από τα λειτουργικά χαρακτηριστικά, οι Συλλογικοί Κατάλογοι επιδρούν θετικά, στην ποιότητα της βασικής βιβλιοθηκονομικής εργασίας των βιβλιοθηκών.
- ✓ Η τελευταία διαπίστωση αποτελεί **βασικό στόχο της εισήγησης, που είναι η ενδυνάμωση της ανάγκης χρήσης ενός Φυσικού Συλλογικού Καταλόγου, όπως είναι αυτός των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, σε σχέση με τον πυρήνα της βιβλιοθηκονομικής επιστήμης, δηλαδή την καταλογογράφηση.**

Επίδραση ΣΚΕΑΒ (Άμεσα Οφέλη)

Θετική επίδραση ΣΚΕΑΒ στις βιβλιοθήκες:

1. Με τη συνεχή βελτίωση των τοπικών συλλογών μέσα από τις ακόλουθες διαδικασίες:
 - i. Παροχή στατιστικών δεδομένων σχετικά με την τοπική ηλεκτρονική συλλογή
 - ii. Εντοπισμός των συστηματικών λαθών ή διαφορετικών ερμηνειών στους κανόνες καταλογογράφησης ανάμεσα στις βιβλιοθήκες-μέλη
 - iii. Εντοπισμός διπλών εγγραφών σε τοπικούς καταλόγους
 - iv. Συντονισμός από τις Διарκείες Επιτροπές Καταλογογράφησης αλλά και από τον διάλογο μεταξύ των ενδιαφερομένων
 - v. Δυνατότητα για αντιγραφή εγγραφών από τους καταλογογράφους, έχοντας στην διάθεση τους ταυτόχρονα και τις διαφορετικές εκδοχές των θεματικών όρων
2. Δημιουργία ενός δικτύου συνεργασίας σε διάφορους τομείς μεταξύ των βιβλιοθηκών-μελών, με την ανταλλαγή τεχνογνωσίας σε σχέση με τα χρησιμοποιούμενα βιβλιοθηκονομικά συστήματα αλλά και με διάφορα βιβλιοθηκονομικά θέματα (με απώτερο σκοπό την δημιουργία ενός συνεργατικού σχήματος καταλογογράφησης και διαχείρισης των προτύπων).

Επίδραση ΣΚΕΑΒ (Διαπιστώσεις)

Στη διαδικασία δημιουργίας και λειτουργίας του ΣΚΕΑΒ αναδείχτηκαν μια σειρά θεμάτων, των οποίων η επίλυση / αντιμετώπιση έχει καθυστερήσει σημαντικά και απασχολεί την Ελληνική Βιβλιοθηκονομική κοινότητα, όπως:

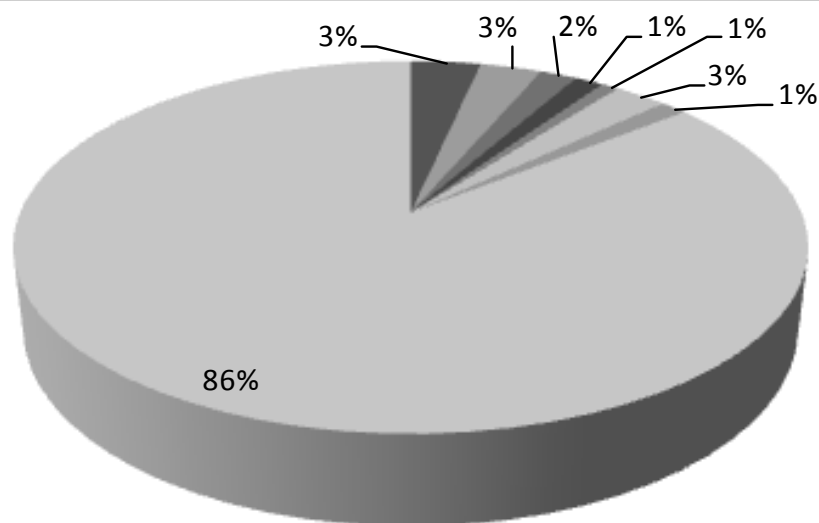
1. Κατασπατάληση πόρων σε σχέση με την διαδικασία καταλογογράφησης
2. Η χρήση δυο διαφορετικών μορφοτύπων διάταξης και αναπαράστασης των βιβλιογραφικών πληροφοριών (UNIMARC και MARC21)
3. Ο χαμηλός βαθμός εξοικείωσης (τόσο σε τεχνικό όσο και σε βιβλιοθηκονομικό επίπεδο) με τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα Αυτοματισμού Βιβλιοθηκών (ILS – Integrated Library Systems), ο οποίος οδηγεί στο χαμηλό ποσοστό αξιοποίησής τους καθώς και σε σημαντικά λάθη κατά τη διαδικασία της καταλογογράφησης
4. Δεν έχει ξεκινήσει η προσπάθεια δημιουργίας εθνικού αρχείου καθιερωμένων όρων (ονομάτων, γεωγραφικών όρων, θεμάτων κτλ.) ώστε να συνεχιστεί η προσπάθεια των Θεματικών Επικεφαλίδων της Εθνικής Βιβλιοθήκης
5. Μη ύπαρξη συντονισμού των προσπαθειών για την δημιουργία ενός ολοκληρωμένου Δίγλωσσου Ελληνικού και Αγγλικού Θησαυρού
6. Απουσία εθνικής πολιτικής σε θέματα όπως τα κοινά πρότυπα καταλογογράφησης, η προμήθεια και συμβατότητα κοινών συστημάτων αυτοματισμού βιβλιοθηκών, το συνεργατικό μοντέλο καταλογογράφησης κτλ.

Η δημιουργία του ΣΚΕΑΒ έδωσε την ευκαιρία «ποσοτικοποίησης» του βαθμού βελτίωσης και των προβλημάτων που υπάρχουν.

«Ποσοτικά Δεδομένα – Παράδειγμα 1»

Σύνολο Συλλογών	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΑΝΤΙΤΥΠΑ	Μετατροπή από MARC21	Χωρίς 001 ή 005	Χωρίς ή λάθος 100	Χωρίς Αντίτυπα	Περιοδικά	Λάθος κωδ/ποίηση	Πιθανόν διπλές	Σύνολο κομμένων εγγραφών	Συνολικός αριθμός εγγραφών	Ποσοστό εγγραφών σε σχέση με αρχικές	Συνολικός αριθμός κομμένων εγγραφών
38	2.339.500	3.501.133	79.610	70.323	42.009	32.338	19.759	60.251	29.883	334.173	2.005.425	85,72%	334.173

- Μετατροπή από MARC21
- Χωρίς 001 ή 005
- Χωρίς ή λάθος 100
- Χωρίς Αντίτυπα
- Περιοδικά
- Λάθος κωδ/ποίηση
- Πιθανόν διπλές
- Συμβατές Εγγραφές

«Ποσοτικά Δεδομένα – Παράδειγμα 2»

ΟΝΟΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΑΝΤΙΤΥΠΑ	Μετατροπή από MARC21	Χωρίς 001 ή 005	Χωρίς ή λάθος 100	Χωρίς Αντίτυπα	Περιοδικά	Λάθος κωδ/ποίηση	Πιθανόν διπλές	Σύνολο κομμένων εγγραφών	Συνολικός αριθμός εγγραφών	Ποσοστό εγγραφών σε σχέση με αρχικές	Συνολικός αριθμός κομμένων εγγραφών	Ποσοστό κομμένων σε σχέση με αρχικές
ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ - ΠΡΙΝ	12.941	27.169	0	0	2.762	0	119	9	63	2.953	9.988	77,18%	2.953	22,82%
ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ - ΜΕΤΑ	14.662	31.065	0	0	584	0	0	36	76	696	13.966	95,25%	696	4,75%
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ - ΠΡΙΝ	46.745	65.120	0	0	2.731	248	0	18	33	3.030	43.715	93,52%	3.030	6,48%
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ - ΜΕΤΑ	49.924	69.964	0	1	9	0	0	0	29	39	49.885	99,92%	39	0,08%

«Ποσοτικά Δεδομένα – Παράδειγμα 3 (1/3)»

Δεδομένο 1. Ο συνολικός αριθμός εγγραφών στα ελληνικά βιβλιοθηκονομικά συστήματα συμπεριλαμβανομένου και αυτού της Εθνικής Βιβλιοθήκης δεν ξεπερνά τα 3 εκατομμύρια.

Δεδομένο 2. Ο βαθμός συγχώνευσης εγγραφών με βάση τον «πρωτόγονο» αλγόριθμο του ΣΚΕΑΒ για τα 2,3 εκατομμύρια επεξεργασμένων εγγραφών είναι περίπου 30%

Δεδομένο 3. Το κόστος καταλογογράφησης ενός βιβλίου υπολογίζεται γύρω στα 6 ευρώ...

Θεώρηση 1. Ο βαθμός συγχώνευσης εγγραφών παραμένει περίπου 30% στο σύνολο των 3 εκατομμυρίων εγγραφών

Θεώρηση 2. Ο «πραγματικός» βαθμός συγχώνευσης εγγραφών εκτιμάται στο 50% στο σύνολο των 3 εκατομμυρίων εγγραφών

Κόστος Καταλογογράφησης με βάση την **Θεώρηση 1 :**

$$\mathbf{3.000.000 \text{ εγγραφές} \times 30\% \text{ πολλαπλές} \times 6 \text{ € ανά εγγραφή} \\ = \underline{\underline{5.400.000 \text{ €}}}$$

Κόστος Καταλογογράφησης με βάση την **Θεώρηση 2 :**

$$\mathbf{3.000.000 \text{ εγγραφές} \times 50\% \text{ πολλαπλές} \times 6 \text{ € ανά εγγραφή} \\ = \underline{\underline{8.000.000 \text{ €}}}$$

«Ποσοτικά Δεδομένα – Παράδειγμα 3 (2/3)»

<i>Έτος</i>	<i>Πλήθος εισερχόμενων μονογραφιών</i>
1998	199.866
1999	215.026
2000	179.200
2001	131.938
2002	123.265
2003	125.593
2004	132.505
2005	109.222
<i>Σύνολο</i>	<i>1.216.615</i>

ΜΟΠΑΒ (2005 Πίνακας 10, σελ. 19)

Κόστος Καταλογογράφησης με βάση την **Θεώρηση 1 ανά έτος :**

~ 150.000 εγγραφές X 30% πολλαπλές X 6 € ανά εγγραφή

~ 270.000 €

«Ποσοτικά Δεδομένα – Παράδειγμα 3 (3/3)»

και μια ακραία περίπτωση

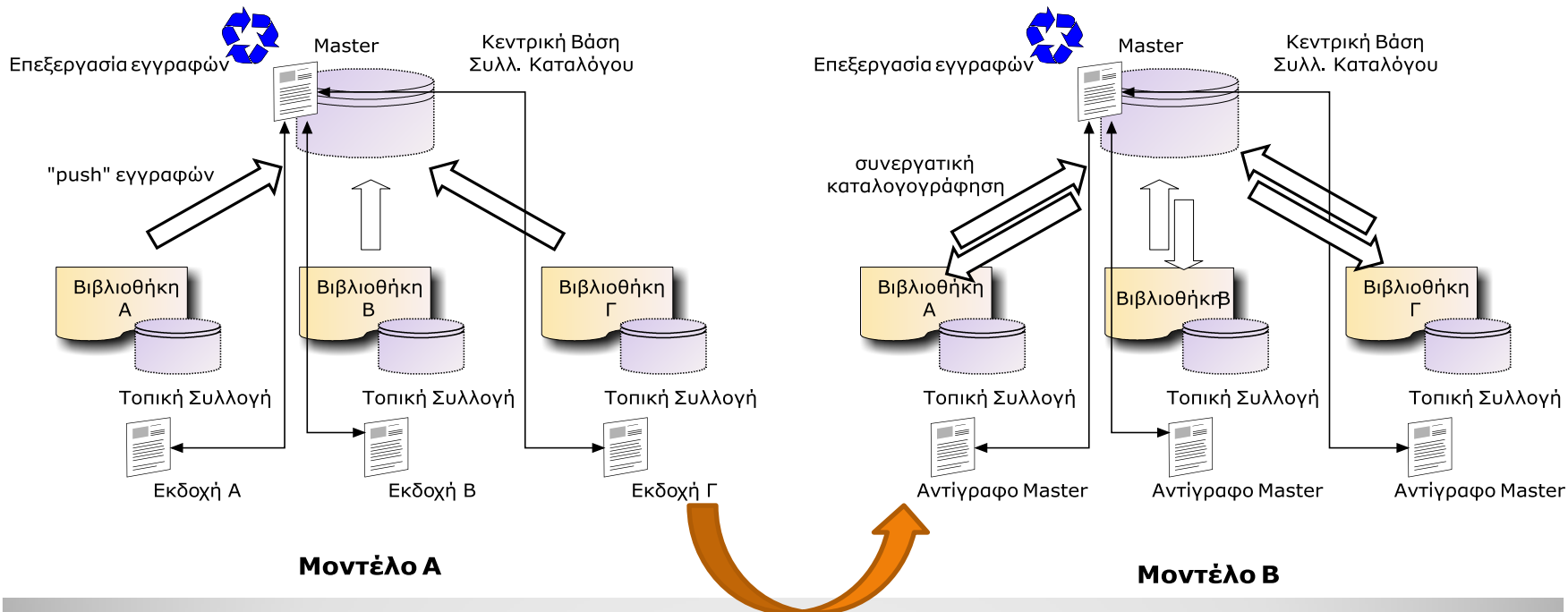
Αν π.χ. επιχειρηθεί η ασυντόνιστη καταλογογράφηση των **15.000** ηλεκτρονικών βιβλίων από όλες τις βιβλιοθήκες μέλη του συνδέσμου (επιχειρήθηκαν από μία ήδη) το κόστος θα ανέλθει σε:

$$\mathbf{15.000 \times 34 \text{ βιβλιοθήκες} \times 6 \text{ € ανά εγγραφή} = \underline{\underline{3.060.000 \text{ €}}}}$$

και φυσικά ...

- i. Δεν έχει εκτιμηθεί και να αποτιμηθεί σε χρηματικές μονάδες το κόστος των εξωτερικών επιβαρύνσεων που προκαλούνται από την χαμηλή ποιότητα και τις αδυναμίες του συνόλου των τελικών χρηστών να εξασφαλίσουν την πρόσβαση σε υπάρχοντα τεκμήρια
- ii. Δεν έχει προστεθεί το κόστος πολλαπλής καταλογογράφησης και των υπόλοιπων κατηγοριών βιβλιοθηκών (Δημοσίων, Δημοτικών, ειδικών κλπ.).

Το παρόν και το μέλλον

Ένα Μοντέλο Συνεργατικής Καταλογογράφησης

Ευχαριστώ για την προσοχή σας...